

Szembenézés, elengedés

Czene Márta munkáiról

*Sorsának ember néha mestere.
Nem csillaginkban, Brutus, a hiba,
Hanem magunkban, kik megbókolunk.
William Shakespeare: Julius Caesar*

Czene Márta nagyapja, nagyanyja, apja is festő volt, így azt hihetnénk, hogy a festészet mint olyan természetes öröksége, problémamentes hagyaték, a szó szoros és átvitt értelmében is. Ez azonban távolról sincs így, Czene Márta öröksége a festészet mint probléma, a szembenézés a művészettel, a technikával és a kulturális kontextussal, a férfi festők és a női modellek egymáshoz való viszonyával, a férfitekintettel és saját emlékeivel, jelenkori szerepeivel.

Az *Elengedési gyakorlatok* sorozat már címében is ezt a művészi programot valósítja meg, az installációk az egyes alkotóelemeket egymás mellé rendelve, a kapcsolatokon és feszültségeken keresztül traumákat, töréseket bontanak ki a személyes regiszterektől az általános esztétikai elvekig. A *Művészcsalád* három plusz egy képből álló installáció. Az első és legszembevetőbb egy vendégkép (a vendégszöveg mintájára) a nagyapa, Czene Béla *Művész és modell* című festménye. Alatta egy akvarell, ami a művész családját ábrázolja (*Apával*), alul pedig egy fiatalkori képről készített másolat, *Önarckép a kanapén*, és egyben magánmitológiai pátosz fóruma, ahogy a beállítás megőrizz valamit az aktfestéssel foglalkozó apa, Czene Gábor munkáinak auráiból. A képet egy montázs, a művész gyerekkori képének, és gyermekének képének együttese egészíti ki (*Az én arcom, a te arcom*), mintegy megnyitva a művészcsalád történetét a jövő felé, hiszen az emberi kapcsolatok sem érnek véget, hanem folyamatosan egymásba fonódnak.

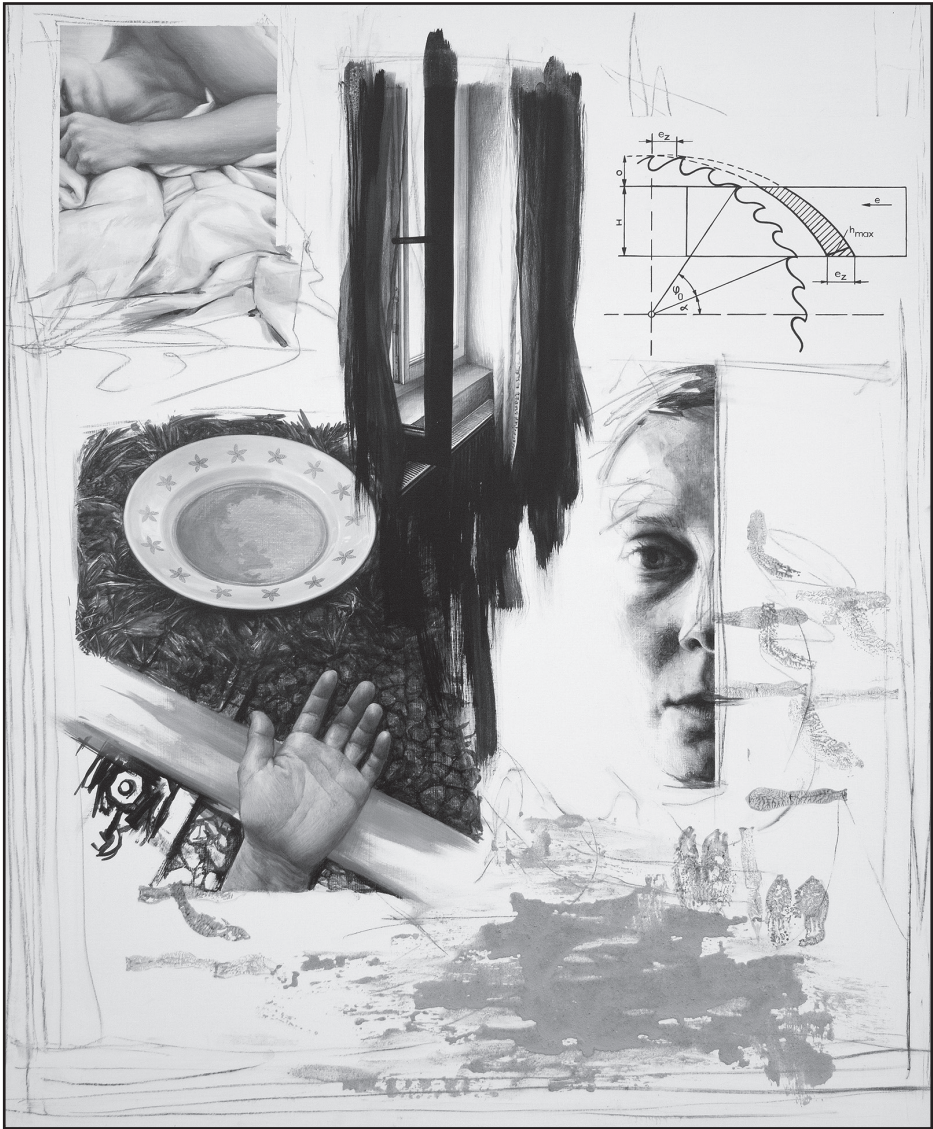
A *Nem történt semmi* is számvetés, a gyerekkori emlékek és az aktfestéssel járó félig megértett kontextusok elfojtásának vizsgálata. A halotti maszk és a mozdulatlan aktmodell közötti kapcsolatot a nyitott ajtó egészíti ki, ami nem csak belevág a modell testébe, de egyben a műterembe, azaz a gyerekkori trauma helyére való belépést is lehetővé teszi, ahogy allegorikusan az emlékeknek is szabad folyást enged.

A *Barackvirág* egy gyerekkori meseemléken és a róla készült képen keresztül a test problémájával foglalkozik. Az alvó és a tőle távolodó alak (*Már alszik*) az anya-gyermek viszony képe, ahogy a szülő empátiája segítségével fejti fel a gyermek vágyait, és így óhatatlanul azonosul is vele. Ez az érzelmi meghittség és gondoskodás éles ellentétben áll a mellette megjelenő akttal, a szexualizált női test feltárulkozásával. A függőleges tengelyen megjelenő előntött udvar és betömött gázcsomok mintha ezt a kettősséget visszhangozná.

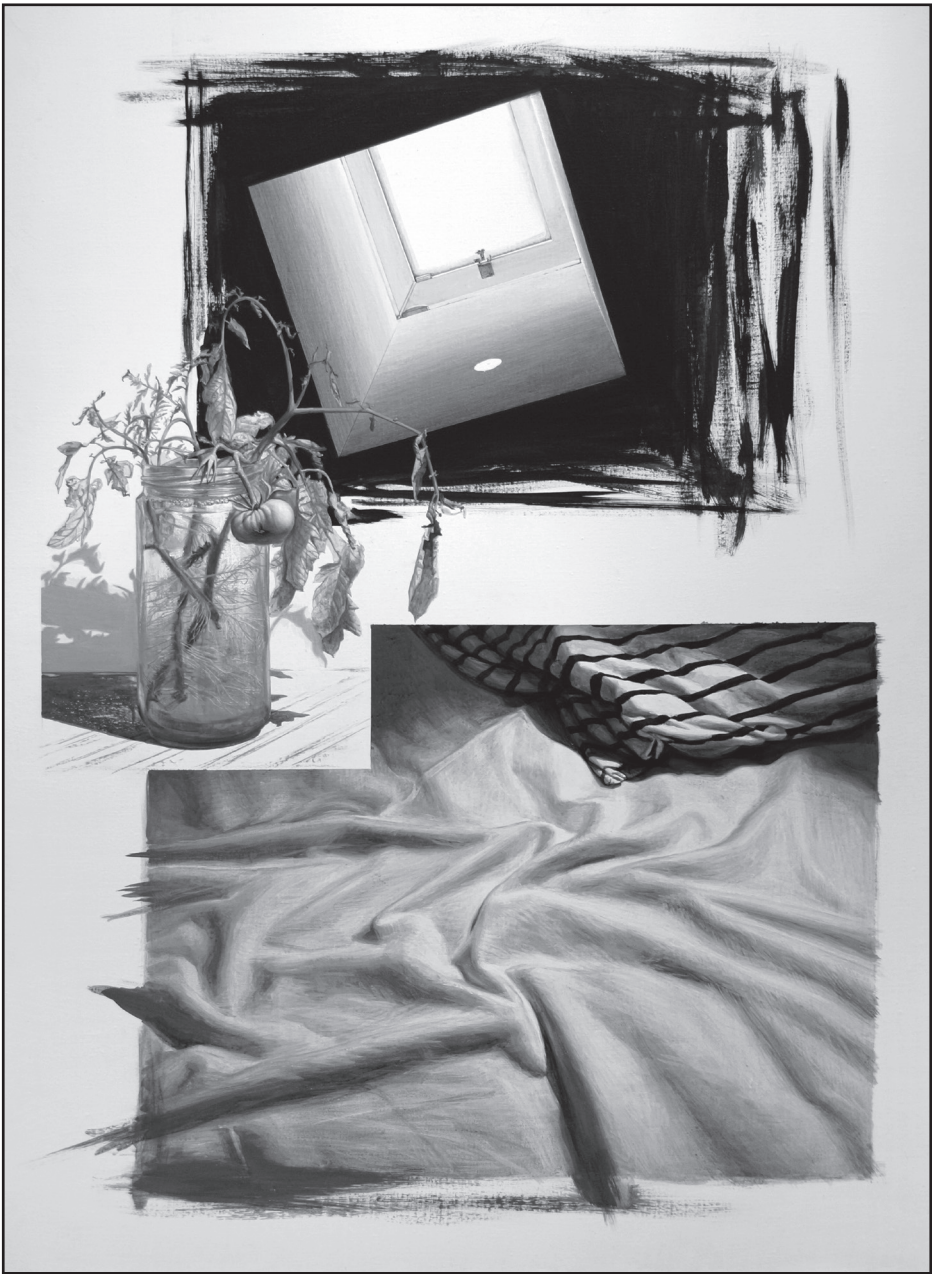
Gárdonyi László

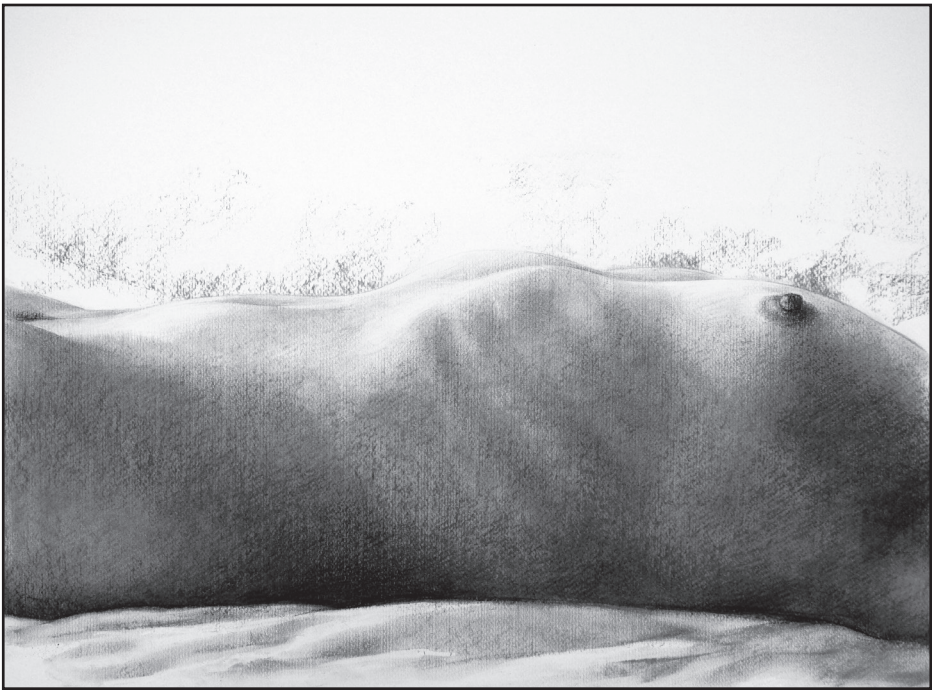
Czene Márta: Ajtó

Czene Márta: Hallasz még engem?

Czene Márta: Kísérlet

Czene Márta: Barackvirág (részlet)

64

Czene Márta: Fűggöny

Czene Márta: Elég

Czene Márta: Maszk

Czene Márta: Délben

Czene Márta: Fal